

זוהר גוון

רמזים על פרשת השבוע

פרשת משפטים

תשפ"ה

מה בגליון?

יציאה בשן ועין

הכאת אביו לאחר מיתתו מעידה
על חוצפה

ניתנה רשות לרופא

טוב שברופאין

עבד ואמה עבריים אין יכולים
להיות ביחד

יסוריין הבאין על האדם אף מכח
מעשיו מכפרין לו

לא לצער אפילו שיוצא מזה
תועלת

צדקה – בסתר, הלוואה - בגלוי

שקר – ריחוק מהקב"ה

הצדיקים הם צנור השפע

בס"ד

יציאה בשן ועין

"יְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוּלָתוֹ לְאִמָּה לֹא תַעַצ אֶת קַצְאֵת הָעֶבְרִים" (כא ז)

רש"י – כיציאת עבדים כנעניים שיוצאים בשן ועין.

נשאלת השאלה – מדוע דווקא בשן ועין?

כתב אאמור"ר זללה"ה שבפרשת נח כתוב "וירא חם אבי כנען את ערוות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ ואמרו ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו".

היינו דעל כן הוא נענש על כך שפגם בראייתו ובדיבורו וכנגד זה שינו ועינו הם איברים שבהם כבר קיבל עונש על חטאו.

❦

הכאת אביו לאחר מיתתו מעידה על חוצפה

"וּמַכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת" (כא טו)

על אביו הטעם תביר, מבואר שיש הפסקה בין אביו לאמו,

הנה איתא בגמ' ב"ב (דף נח.) "ההוא גברא דשמעה לדביתהו דקא אמרה לברתה אמאי לא צניעת באיסורא, הך איתתא עשרה בני אית לה ולית לי מאבוך אלא חד, כי שכיב אמר להו כל נכסי לחד ברא, לא ידעי להי מינייהו, אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו זילו חבוטו קברא דאבוכוך עד דקאי ומגלי לכו להי מינייכו שבקא, אזלו כולהו ההוא דבריה הוה לא אזל, אמר להו כולהו נכסי דהאי",

פירש"י: "חבוטו. הכו הכאות על קברו ולנסותן נתכוין שאותן שהן ממזרים הן עזי פנים וילכו לחבוט: אמר להו כולהו נכסי דהאי. שלא רצה לחבוט על קברו של אביו שזה הוא הצנוע שבכם ומסתברא דלזה אהב יותר", ע"כ.

אומר הגר"א זצ"ל שזה רמוז כאן "ומכה אביו" פירוש בנים דחציפי כולי האי ומעידים להכות קבר אביהם, שמע מינה ממזר הוא ואינו בנו באמת, ולכן "ואמו מות יומת", אמם שזינתה חייבת מיתה ורק הבן שלא הלך להכות האב הוא יקבל חלקו בירושה.

❦

המריבה התמידית בין היצר טוב ליצר הרע

"וכי יריבן אנשים והקה איש את רעהו באבן או באגרוף ולא ימות ונפל למשכב: אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונגה המפה רק שבתו יתן ורפא ירפא" (כא יח-יט)

[א.ה. ערוך מתוך כתבי זקנינו ה"בית אברהם" מלוצק (ת"א) זצוקלה"ה מעובד עם שינויי עריכה] יש לפרש, "וכי יריבון אנשים", זה היצר טוב והיצר הרע, בעולם הזה יש ביניהם תמיד מחלוקת, כי מי שזוכה לעבוד את ד' בשני יצריך זה אנשים מועטים מאוד ועל זה אומרת התורה "והכה איש את רעהו" כשאחד מכה את השני [א.ה. כמו שאמרו לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע], "באבן או באגרוף", 'אבן' - מרמז על תורה ועל תפילה, בגלל שמילים נקראים אבנים וגם התורה נקרא לוחות אבן,

יש להוסיף על דברי רבינו זצוקלה"ה בעניין מה שכתב ש'אבן' רומז לתורה,

דהנה כתב הטור (הלכות תשעה באב) שכתב שיש בנ"א שמשמים אבן תחת ראשיהם בליל ט' באב ורמז לדבר - ויקח מאבני המקום", וביאור העניין ביאר בקונטרס 'אמונת חיים' להגר"ח שיפמן שליט"א ע"פ דברי האוה"ח הקד' שכותב שם - "ועוד פירשו שמאבני המקום הכוונה לכ"ב אותיות שנקראות בספר יצירה 'אבנים' שמהם בונים בתים, שהם המילים", ובהמשך כתוב "וישם מראשותיו", ביאר התולדות יעקב יוסף ש-מראשותיו, רומז לכ"ב אותיות, היינו מראש ועד תיו. וכן מובא מהתיקון ז' - "וישכב במקום ההוא", וישכב, ויש כ"ב במקום ההוא.

[ממשיך רבינו זצוקלה"ה ומבאר ש-] 'אגרוף' מרמז על צדקה, אגרוף זה היד, כמו שנאמר בצדקה "לא תקפוץ את ירך", וזה פירש"י (דברים כ ח) 'הירא מעבירות שבידו' על 'האיש הירא ורך הלבב', וקשה הרי "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" - (קהלת ז כ) וגם הצדיק היותר גדול לבו נשבר, אם כן מי ילך למלחמה, אך 'מן עבירות שבידו' זה צדקה, שהיה ידו קפוצה, שלא נתן כלום, עד כדי כך גרוע דבר זה שאינו נמנה חלילה בין כלל של ישראל ועל כן לא יוצא למלחמה,

נמצא אם כן שלצדקה יש כזה כח גדול, "וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל דברי ד'" (דברים ו כה) בכח הצדקה להביא אותנו לשמור את כל מצוות ד' יתברך, וזה "כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם" (דברים יא כד) אם תלכו ותחזרו על הפתחים כדי לאסוף צדקה ולעשות טובה ליהודים, אזי - "לכם יהיה", היינו זה מה שישאר לכם גם לאחר מאה שנה, הזכות הללו שתלכו לאסוף כסף עבור יהודים,

ויש להוסיף על דברי רבינו רמז מעניין שהמילים "לכם יהיה" בגימ' 120, דהיינו שזכות זו תישאר לכם לנצח לאחר המאה ועשרים, על דרך מה שביאר רבינו זצוקלה"ה ש'צדקה תציל ממות', הפירוש הוא שהיא מצילה מיום המוות והלאה.

ממשיך רבינו ומפרש שאם חלילה לא מכה היצ"ט ליצה"ר, אז קורה את ההיפך שזה רצון היצה"ר ל"ע, וזה הפירוש "והכה איש את רעהו", שיכה היצ"ט ליצה"ר, אך אם לאו, אזי אדרבה הכה היצר הרע את היצ"ט כמובן, בכל זאת מבטיחה לנו התורה ש"ולא ימות", היינו שבשום אופן לא יכול להיות שיהודי יהיה בבחינת 'מת', [א.ה. אולי בזכות הצדקה שמצילה ממות], אמנם יכול להיות ש"ונפל למשכב" בכדי שישב, כמאמר הגמרא (שבת לב א) 'לעולם יבקש אדם שלא יחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכות והפטר וכו' עלה למטה נופל למשכב כמי שהעלוהו לידן דיני נפשות, שאם יש לו מליצים גדולים ניצול ואין לך מליצים גדולים מצדקה, שמרחמין עליו מן השמים',

עוד דבר שהיצר הרע מאוד רוצה להכות את היצר טוב זה בענין שמירת שבת, כי השבת היא מקור הברכה, וזה "אם יקום והתהלך בחוץ" - שירצה להיות בחינת "קום התהלך בארץ" (בראשית יג יז) אם הוא שומר שבת וכו'. "על משענתו" - על בוריו וכוהו, פירש"י, דהיינו שילחם בו ויניח את כל כוחו על זה, על ידי זה הוא יכה את היצר הרע, "ונקה המכה", מהיצר הרע שרוצה להכות לך,

"רק שבתו [את השבת שלו] יתן" - ישמור - ואז "ורפא ירפא" - ד' ירפא לך מכל צרה, וזה מתרגם ואגר אסיא ישלם לך השי"ת עם כל טוב.

ניתנה רשות לרופא

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונגה המפה רק שבתו יתן ורפא ירפא" (כא יט)

אמרו להגר"א זצ"ל שהרופא אמר על החולה שאין לו סיכוי, לא מזמן נפטרה אשה שסבלה יסורים, תקופה לפני כן ראיתי את בנה מג"ש, שהוא יושב וכותב מה הוא עשה כתב הספד, מאז המשיכה לחיות עוד כמעט שנה, לרופא ניתנה רשות לרפאות, אבל החולה לא מחויב לזה אם אדם בעל בטחון,

טוב שברופאין

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונגה המפה רק שבתו יתן ורפא ירפא" (כא יט)

חז"ל אומרים: "טוב שברופאין לגהינם" (קידושין פב:).

כתב זקנינו ה"בית אברהם" מלוצק (ת"א) זצוקלה"ה בתשובה יש שתי רפואות: האחת, "ושב ורפא לו" כדאיתא במגילה (דף יז ב) ההוא לאו רפואה דתחלואים היא, אלא רפואה דסליחה היא. ויש עוד רפואה "המעביר על מדותיו

נמצא שהאדם בעצמו גרם ליסורין שיבואו עליו ואיך עושים ק"ו משן ועין שהם יכפרו על עוונותיו, אלא ע"כ דגם כשהעבד גרם כן לעצמו יוצא לחירות.

לא לצער אפילו שיוצא מזה תועלת

"אם ענה תענה אתו פי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו" (כב כב)

בגמ' ב"ב טז כתוב על פנינה שציערה את חנה לש"ש ובכל זאת נענשה במיתת בניה, אומר הגר"א זצ"ל שכך ניתן לפרש את הפסוק, אפילו "אם ענה תענה אותו" כדי ש-"צעק יצעק אלי" ותצא מזה אפילו תועלת ש-"שמע אשמע צעקתו", למרות הכל ייענש על זה "וחרה אפי" וגו',

צדקה - בסתר, הלוואה - בגלוי

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו פנשה לא תשימונ עליו נפשך" (כב כד)

ב"מ דף עה כתוב: ת"ר ג' צועקין ואין נענין, מי שיש לו מעות ומלוה בלי עדים,

אמנם בצדקה להיפך כתוב במשלי: "מתן בסתר יכפה אף",

בהלוואה תעשה לעני עמי, אבל את העני - לתת לו צדקה תעשה בצינעה, עמך.

בנו"ט להביא כאן מש"כ זקנינו האדמו"ר מלוצק (תל אביב) על אימרת חז"ל זו:

בשם הגר"א (גמרא ב"ב ט) גדול העושה צדקה בסתר יותר ממה רבינו דאלו במשה רבינו כתוב "כי יגורתי מפני האף והחמה" ובצדקה כתוב "מתן בסתר יכפה אף" (משלי כא יד),

החסבר מזה כי בהעת הזאת מתנהג ד' איתנו בהעלם ובהסתר, אעפ"כ יש הרבה אנשים שנותנים צדקה, הגם כי לא יראו שכרם תכף ומיד, על כן האיש הלז גדול יותר מאלו אנשים שנותנים צדקה בימי משה.

וזה פירוש "גדול העושה צדקה בסתר", בעת שהעולם מתנהג בסתר ובהסתר פנים, "ממשה רבינו", פירוש, מבזמן משה רבינו, דאלו בזמן משה כתוב "כי יגורתי מפני והחמה", שתיכף כשאדם שעושה עבירה בא האף של הקב"ה ומעניש אותו, כידוע, על כן אינו רבונתא אם עשה טוב, אבל היום "מתן בסתר יכפה אף", הגם שהאף איז מכוסה, עם כל זה מתן גיט ער צדקה. עכ"ד הקד'.

מעבירין לו על כל פשעיו" (ראש השנה יז א), אבל במקרה זה ה'רופא' יורש גהינום שמלבין פני חבירו ברבים, וזה "טוב שברופאים לגיהנם" (קידושין פב א).

[א.ה. כן כתב הנועם מגדים בפרשת אמור שעל ידי הביון זוכה האדם למחילת עונות ולתקן מה שעיוות ואז אינו צריך לתשובה קשה של ריבוי הצומות בכי וסיגופים וזה לשונו הק': "כי תקנה יש לו ואפילו לא בדרך רחוקה וקשה בהרבות צום ובכי וסיגופין רק קלה שבקלות וכמו בריפוי הגוף יש רופא שמרפא על ידי סמים קשים ומרים הכבדים על החולה ויש שירפא על פי סגולה בעשבים ודומיהם והוא קל מאד על החולה ככה יש גם כן במרפא הנפש יש רפואות הכבדים וקשים והוא סיגופים ותעניתים ויש רפואה קלה והוא המעביר על מדותיו ושותק למחרת מעבירין לו על כל פשעיו אמנם האדם הזה שביזה אותו וצטרך לילך לגיהנם בזה שביזה חבירו וזה מה שכתבו חז"ל קדושין פב ע"א טוב שברופאים לגיהנם הרופא הזה דהיינו האיש המחרף והמבזה חבירו נופל לגיהנם וזה טוב שברופאים לגיהנם" עכת"ד, וכ"כ הנועם מגדים בפרשת וירא "כי השותק למחרתו וסובל חרפתו ומעביר על מדותיו אינו צריך לתענית", ועל דרך זה כתב החיד"א בספרו פתח עינים סוף קידושין שהרופא הגדול לנפש הוא מי שמבזה חבירו וחבירו שותק ובוה מתקן נפשו הנלעב ומתכפרים לו עוונותיו ונמצא שהעלוב הוא טוב שברופאים רפואת הנפש ומוסיף והוא לגיהנם ויורש חלק גיהנם מהנעלב והנעלב שהוא מתרפא יורש חלק העולם בגן עדן.]

עבד ואמה עבריים אין יכולים להיות ביהד

"וכי יגה איש את עין עבדו או את עין אמתו וישחתה לתפשי ישלחנו תחת עינו" (כא כז)

בחז"ל אומרים שרק ע"כ יוצא בשן ועין ולא ע"ע, יש לשאול היכן רמוז בפסוק שמדובר בעבד כנעני, אומר הגר"א זצ"ל כשכתוב עבד ואמה ביהד בהכרח מדובר בכנעני, דבעברי לא משכחת לה, דאמה יוצאת בנערות ועבד אין אביו רשאי למוכרו בקטנותו, ועל כן אין עבד קטן.

יסורין הבאין על האדם אף מכה מעשיו מכפרין לו

"וכי יגה איש את עין עבדו או את עין אמתו וישחתה לתפשי ישלחנו תחת עינו" (שם)

בגמ' ברכות דף ה': "ק"ו משן ועין מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבד יוצא בהן לחרות יסורין שממרקין כל גופו של אדם על אחת כמה וכמה", ע"כ.

הנה הרשב"א והריב"ש נשאלו מחכם אחד מה הדין אם העבד גרם לעצמו שהאדון הפיל את שינו, האם יוצא לחפשי משום זה או לאו,

ענו הראשונים שאם עבד לא יוצא לחפשי כשהוא אשם בהפלת שינו, נפרך הק"ו, כי הרי קיי"ל שאין יסורין בלא עוון

שקר - ריהוק מהקב"ה

"מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהיג פי לא אצדיק רשע"
(כג ז)

בכתבי זקנינו ה"בית אברהם" מלוצק (ת"א) כתוב:

"מדבר שקר" - פון ווארט שקר [-ממילה של שקר] תרחק מהשי"ת.

שמעתי מאאמו"ר הרה"צ זצוק"ל הרבה פעמים מה שמע מאביו ה"בית אברהם" מלוצק (תל אביב) זצוקללה"ה: "מדבר שקר - תרחק", כלומר, על ידי השקר מתרחקים מהרבש"ע.

הנה במקו"א כתבנו שהמילה - שקר בגימ' 600,

כמו כן גם הניקוד של המילה 'שקר' (2 סגולים) בגימ' 60,

גם המיקום של המילה שקר -

ש' האות ה-21,

ק' האות ה-19,

ר' - האות ה-20,

עולה בסה"כ בגימ' 60,

ההבדל בין 'קרוב' (308) ל'רחוק' (314) - 6, כבר כתבנו במקו"א שהמספר 6 מסמל את הגשמיות שכל דבר שנברא יש בו 6 קצוות, ועולם הזה - עולם הנבראים הוא עולם השקר, שאת אומרת שכל שאדם יותר מתקשר לעולם הזה - לעולם השקר, כך הוא מתרחק מדביקות בו יתברך שחותמו 'אמת' שנתבאר כתב שהגימ' הקטנה של אמת זה המספר 9 שמסמל את הנצח, את האין סוף.

עוד דבר מעניין יש לציין שהמילים "דבר שקר" בגימ' - 806,

המילה "תרחק" בגימ' - 708,

ההפרש בין המילים הוא - 98.

אולי מרמז על הפסוק בירמיה - "חץ שוחט לשונם מרמה דבר בפיו שלום את רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו",

ואולי זה גם קשור לצ"ח קללות שבמשנה תורה שבאים גם בעוון זה.

אדאירינן בהכי, היה מעשה עם החזו"א שבאו ילדים להבחן על אלו מציאות,

ושאל אותם אם הם יודעים וענו שכן ואמר להם כנראה שלא למדתם כי הרי כתוב שת"ח משני במסכתא,

"תתן אמת ליעקב" ואפי' ששיקר כמה פעמים, מכיון ששקר הוא כל דבר שמתנגד לאמת, ועי' במכתב מאליהו שמבאר מה זה 'שקר', והדוגמא שאם מישוהו ישאל אותי על מנת לקבל תשובה מסוימת שהוא רוצה לדעת כגון שאני ידריך אותו למקום מסוים ואני יודע שאם אענה לו את התשובה כמו שהוא רוצה הוא יפול חלילה וכו' ברור שהאמת זה לשנות את התשובה האמיתית כדי שלא יכשל חלילה.

הצדיקים הם צנור השפע

"ועבדקם את ?? אלקיכם וברך את להקדך ואת מימך ונקסותי מתלה מקרפך" (כג כה)

פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד,

אומר הגר"א זצ"ל כי הצדיקים הם הצנור שבזכותם יורד השפע,

מעתה כשמדברים על קבוצה מתוך כלל ישראל מתאים לכתוב בלשון רבים, אבל כשמדברים על חלק כל ישראל אומרים בלשון יחיד - "כל ישראל וכו'", "יאמר נא ישראל", נמצא בפירוש הפסוק שאפילו שחלק מכס יהיו עובדי ד' כבר יזכו בזכות זה כל אחד וא' מישראל שיש לו ירא"ש ל-"והסירותי מחלה מקרבך".

בעניין זה שהשפע יורד בזכות הצדיקים נביא ממה שכתב זקנינו ה"בית אברהם" מלוצק (ת"א) זצוקללה"ה על הפסוק "זכר צדיק לברכה" (משלי י ז) כשמזכירין צדיק זה מביא לנו זכויות והברכה היא שזכותו תגן עלינו.

ובמקו"א ביאר זקנינו זצוקללה"ה מה המעלה של סיפורי צדיקים ואלו דבריו:

מדוע ספורי מעשיות מצדיקים גדול, מחמת שאנחנו רוצים שיעמוד לנו זכות אבות, אבל הצדיקים אומרים כל הזמן שהם כלום, ולכן נגדיל אנחנו שבחם שיעמוד לנו זכותם.

השיעור נכתב ונערך מתוך ההקלטה במערכת קול הלשון

ניתן לשמוע שיעורי רמזים על סדר הפרשיות ושיעורים על עניינים בסוגיות הש"ס -

דרך בנק התורה שעי" קול הלשון מספר ישיר בנק התורה : 0732951222, או בלחיצה פעמיים

כוכבית במספר הרגיל: 036171111 להקיש קוד 642106 ואח"כ קוד כניסה 068068 בחירת מדור וכו'

להערות או בקשה לקבל דף זה נא לפנות לכתובת מייל x0527136245@gmail.com

כמו-כן ניתן להשיג את הקונטרסים על המועדים בטלפון - 0534142879 או בכתובת מייל הנ"ל